

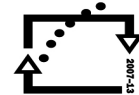
evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Šablona č. VII, sada č. 3	
Vzdělávací oblast	Dějepis
Vzdělávací obor	Dějepis
Tematický okruh	Dějiny 20. století
Téma	Režim a literatura
Ročník	9.
Anotace	Materiál slouží pro osvojení a upevnění učiva o nesnášenlivosti totalitních režimů ke svobodnému projevu psaní a k zakazování a naopak k propagaci jednotlivých textů. Určeno jak pro samostatnou práci jednotlivců, tak pro práci ve dvojicích či skupinách.
Očekávaný výstup a klíčové kompetence	Žák poznává prorežimní a ostatní literaturu a poezii. Žák komunikuje a spolupracuje s ostatními spolužáky. Žáci se společně či samostatně podílejí na řešení zadaného úkolu.
Klíčová slova	Zakázaná literatura
Druh učebního materiálu	Pracovní list
Autor/vytvořeno	Zuzana Angelová / listopad 2011

Metodický list

Tištěný materiál

- Vytisknutý pracovní list rozdá vyučující žákům a Ti s ním pracují dle jeho pokynů.
- Na vytisknutém listu jsou rozmístěny básně, které režim podporují, dále které jsou nestranné a pak básně, které jsou protirežimní.
- Žáci zakroužkují zvolenými barvami ty básně, které režim podporují, které se politicky neangažují a naposledy ty, které se angažují protirežimě.
- Žáci podtrhnou výrazy nebo části básně, které jsou prorežimní a u básní protirežimních podtrhnou naopak výrazy, které jdou proti.
- Není nutné, aby žák rozpoznal všechny výrazy.

Označ slova, která ti evokují komunistický nebo naopak protikomunistický režim.

VYBRANÉ BÁSNĚ

Jen jedenkrát

Jen jedenkrát jsem chtěl být mladší,
mít delší dny a noci kratší,
láska za tím byla,
nás před cestovní kanceláře
volaly cizokrajné tváře,
touha z dálek pila.
Teď po letech zas po deseti
chtěl bych se vrátit k čtyřiceti:
dali by mi pušku.
Poslední milou měl bych v žití,
jež nedalo se zotročiti,
k smrti věrnou družku!

"Marx a Lenin mně otevřeli okno do objektivní skutečnosti sociálního života: nesednu na lep hlupákům, kteří o nich mluví a nic nevědí, ani inteligentčikům, kteří radikálníčí po kavárnách."

Tentokrát

Tentokrát bychom věděli s kým.
tentokrát víme proč a zač.
Pod mrakem kráčí zlověstným
naš oráč i rozsévač.

Tentokrát byl by to veškeren lid,
jenž za sebe by se byl.
To by pak viděli, jak chce žít
a jak by se sjednotil.

Tentokrát víme, že o vše jde,
čím člověk překonal zvěř.
A přece smrt smrti neujde,
promluví hořící keř.

dyby ten zvláštní bůh jejich byl,
rychle by, rychle varoval:
vždy ještě pasát jitřních si
mršinu včerejška dohlodal.

Magorova krabička

Jasně, vole.
Pobavíme se o počasí.

Ale co ti, kteří jsou tam?
Ale co ti, kteří teď žijí v bezčase?

Počasí, můry noční, a měsíc, hvězdy,
nejenom židovský, ale všechny,
ale co ty?

Pobavíme se o počasí.

- - -

Modlitba pomůže jistě mně,
ale ne Vám.
Bůh má s Váma své zámysly.

Koukám na to jako....

První dopis mamince

Už vím, dám dopis na zrcadlo
či do košíčku na šití,
však žel dosud mě nenapadlo
co psát, jak dopis začítí.

Maminko moje milovaná,
a v zubech konec násadky,
přemýšlím; stránka nenapsaná
čeká a čeká na řádky.

Přeji Ti dnes v den Tvého svátku
- ve slově Tvého velké T -
no vida, už mám druhou řádku
a pokračuji ve větě:

šťěstí zdraví – po t se píše ě –
a zdraví – a pak selhává
už nadobro má fantazie,
tak přízemní a kulhavá.

A trhám papír, muchlaje ho
- maminka stojí nad válem

a chystá něco voňavého –
tu v odhodlání zoufalém

přibíhám k ní, tiskne mě k sobě,
očima mlčky ptá se mě.
Pak zamoučené ruce obě
zvedly mě rychle se země.

Správné řešení pro vyučujícího

Zde jen vyznačíme barevně slova, která odpovídají dané době a tomu, zda odkazují báseň do kategorie **prorežimní**, **protirežimní** či **neutrální**.

Jen jedenkrát

Jen jedenkrát jsem chtěl být mladší,
mít delší dny a noci kratší,
láska za tím byla,
nás před cestovní kanceláře
volaly cizokrajné tváře,
touha z dálek pila.
Teď po letech zas po deseti
chtěl bych se vrátit k čtyřiceti:
dali by mi pušku.
Poslední milou měl bych v žití,
jež nedalo se zotročiti,
k smrti věrnou družku!

"**Marx a Lenin** mně otevřeli okno do **objektivní** skutečnosti sociálního života: nesednu na lep hlupákům, kteří o nich mluví a nic nevědí, ani **inteligentčikům**, kteří radikálníci po kavárnách."

Tentokrát

Tentokrát bychom věděli s kým.
tentokrát víme proč a zač.
Pod mrakem kráčí zlověstným
náš **oráč i rozsévač**.
Tentokrát byl by to veškeren **lid**,
jenž za sebe by se bil.
To by pak viděli, jak chce žít
a jak by se **sjednotil**.
Tentokrát víme, že o vše jde,
čím člověk překonal zvěř.
A přece smrt smrti neujde,
promluví hořící keř.
dyby ten **zvláštní bůh** jejich byl,
rychle by, rychle varoval:
vždy ještě pasát jitřních si
mršinu včerejška dohlodal.

Magorova krabička

Jasně, vole.
Pobavíme se o počasí.

Ale co ti, kteří jsou tam?
Ale co ti, kteří teď žijí v bezčasí?

Počasí, můry noční, a měsíc, hvězdy,
nejenom židovský, ale všechny,
ale co ty?

Pobavíme se o počasí.

- - -

Modlitba pomůže jistě mně,
ale ne Vám.
Bůh má s Váma své zámysly.

Koukám na to jako....

První dopis mamince

Už vím, dám dopis na zrcadlo
či do košíčku na šití,
však žel dosud mě nenapadlo
co psát, jak dopis začítí.

Maminko moje milovaná,
a v zubech konec násadky,
přemýšlím; stránka nenapsaná
čeká a čeká na řádky.

Přeji Ti dnes v den Tvého svátku
- ve slově Tvého velké T -
no vida, už mám druhou řádku
a pokračuji ve větě:

šťěstí zdraví – po t se píše ě –
a zdraví – a pak selhává
už nadobro má fantazie,
tak přízemní a kulhavá.

A trhám papír, muchlaje ho
- maminka stojí nad válem

a chystá něco voňavého –
tu v odhodlání zoufalém

přibíhám k ní, tiskne mě k sobě,
očima mlčky ptá se mě.
Pak zamoučené ruce obě
zvedly mě rychle se země.

Tuto báseň označíme jako neutrální.

Použité zdroje:

http://wikilivres.info/wiki/Slezsk%C3%A9_p%C3%ADsn%C4%9B/Jen_jedenkr%C3%A1

<http://sk-neumann.wgz.cz/poezie>

www.kampomaturite.cz/%5Cdata%5CUSR_042_DEFAULT%5CIvan

<http://www.cesky-jazyk.cz/citanka/jaroslav-seifert/prvni-dopis-mamince-maminka.html>